

31989R2299

UREDBA SAVJETA (EEZ-a) br. 2299/89

od 24. jula 1989.

o kodeksu ponašanja za računarske sisteme rezervacija

SAVJET EVROPSKE ZAJEDNICE,

uzimajući u obzir Ugovor o osnivanju Evropske ekonomske zajednice, a posebno njegov član 84 stav 2,

uzimajući u obzir predlog Komisije¹,

uzimajući u obzir mišljenje Evropskog parlamenta²,

uzimajući u obzir mišljenje Evropskog ekonomskog i socijalnog odbora³,

budući da se većina rezervacija karata u vazdušnom prevozu obavlja kompjuterskim sistemom rezervacija;

budući da takvi sistemi mogu, ukoliko se pravilno koriste, pružiti važnu i korisnu uslugu vazdušnim prevoznicima, putničkim agentima i putnicima jer omogućuju lagan pristup najnovijim i tačnim informacijama o letovima, cijenama prijevoza i raspoloživim mjestima kao i izvršavanju rezervacija te, u određenim slučajevima, izdavanju vazduhoplovnih karata i karata za ukrcaj u vazduhoplov;

budući da zloupotrebe u obliku uskraćivanja pristupa sastavima ili diskriminacije prilikom pružanja, učitavanja ili prikazivanja podataka ili nerazumni uslovi koje moraju ispuniti učesnici ili pretplatnici mogu prouzrokovati veliku štetu vazdušnim prevoznicima, putničkim agencijama i nakraju korisnicima;

budući da ova Uredba ne dovodi u pitanje primjenu čl. 85 i 86 Ugovora;

budući da Uredba Komisije (EEZ-a) br. 2672/88⁴ iz odredbi člana 85 stav 1 Ugovora izuzima sporazume o zajedničkoj nabavci, razvoju i korišćenju kompjuterskih sistema rezervacija;

budući da bi se obaveznim kodeksom poslovanja koji bi se primjenjivao na sve kompjuterske sisteme rezervacija i/ili ostale mogućnosti distribucije koje su ponuđene na

---

¹ SL br. C 294, 18.11.1988., str. 12.

² SL br. C 158, 26.6.1989.

³ SL br. C 56, 6.3.1989., str. 32.

⁴ SL br. L 239, 30.8.1988., str. 13.

korišćenje i/ili koje se koriste u Zajednici mogla osigurati, uz određene zaštitne mjere, nediskriminatorska i transparentna upotreba takvih sistema, čime bi se spriječila njihova zloupotreba uz istovremeno jačanje zdrave konkurencije između vazdušnih prevoznika i između kompjuterskih sistema rezervacija te bi se na taj način zaštitili interesi korisnika;

budući da ne bi bilo primjereno prodavcu kompjuterskog sistema rezervacija ili matičnom ili vazdušnom prevozniku koji učestvuje nametnuti obaveze u pogledu vazdušnog prevoznika iz treće zemlje koji samostalno ili zajedno s ostalima posjeduje i/ili nadzire neki drugi takav sistem koji nije u skladu s ovim kodeksom ili ne osigurava identični postupak;

budući da je poželjna istraga i kazneni postupak, za nepoštovanje takvog kodeksa

DONIO JE OVU UREDBU:

Član 1

Ova se Uredba primjenjuje na kompjuterske sisteme rezervacija kada su oni ponuđeni na korišćenje i/ili kada se koriste na području Zajednice u svrhu distribucije i prodaje proizvoda u vazdušnom prevozu nezavisno od:

- statusa ili državljanstva prodavača sistema
- izvoru korišćenih informacija ili lokaciji odgovarajuće srednje jedinice za obradu podataka
- geografskoj lokaciji dotičnog proizvoda u vazdušnom prevozu.

Član 2

U smislu ove Uredbe:

(a) „proizvod u vazdušnom prevozu“ podrazumijeva redovni vazdušni prevoz putnika, uključujući bilo koje srodne pomoćne usluge i dodatne pogodnosti koje se nude na prodaju i/ili se prodaju kao sastavni dio vazdušnog prevoza;

(b) „kompjuterski sistem rezervacija“ podrazumijeva kompjuterski sistem koji sadrži, *inter alia*, podatke o:

- redovima letenja
- raspoloživosti mjesta
- cijenama prevoza i
- srodnim uslugama vazdušnih prevoznika

sa ili bez mogućnosti:

- izvršavanja rezervacija ili
- izdavanja vazduhoplovnih karata

kada su naručiocima na raspolaganju neke ili sve navedene usluge;

(c) „mogućnosti distribucije“ podrazumijeva mogućnosti koje prodavac sistema nudi naručiocu ili korisniku u svrhu pružanja informacija o redovima letenja, raspoloživosti mjesta, cijenama prijevoza i srodnim uslugama vazdušnih prevoznika kao i za rezervisanje i/ili izdavanje vazduhoplovnih karata te za bilo koje druge srodne usluge;

(d) „prodavac sistema“ podrazumijeva preduzeće i njegova povezana društva odgovorna za funkcionisanje i marketing kompjuterskog sistem rezervacija;

(e) „matični prevoznik“ podrazumijeva vazdušnog prevoznika koji je ili prodavač sistema ili direktno ili indirektno, samostalno ili zajedno s ostalima, posjeduje ili nadzire prodavača sistema;

(f) „prevoznik koji učestvuje“ podrazumijeva vazdušnog prevoznika koji je sa prodavačem sistema sklopio sporazum o distribuciji svojih proizvoda u vazdušnom prevozu kompjuterskim sistemom rezervacija. Kada matični prevoznik koristi mogućnosti distribucije vlastitim kompjuterskim sistemom rezervacija, smatra se prevoznikom koji učestvuje;

(g) „naručilac“ podrazumijeva osobu ili preduzeće, izuzimajući prevoznika koji učestvuje, koji prema ugovoru ili nekom drugom dogovoru s prodavačem sistema koristi kompjuterski sistem rezervacija za neposrednu prodaju proizvoda u vazdušnom prevozu pojedincima;

(h) „korisnik“ podrazumijeva svaku osobu koja traži informacije o proizvodima u vazdušnom prevozu i/ili ih namjerava kupiti;

(i) „glavni prikaz“ podrazumijeva iscrpan neutralan prikaz podataka o uslugama ponuđenim između parova gradova u utvrđenom vremenskom razdoblju koji, *inter alia*, uključuje sve direktne letove prijevoznika koji učestvuju;

(j) „ukupno trajanje putovanja“ podrazumijeva vremensku razliku između vremena polaska i vremena dolaska prema redu letenja;

(k) „poboljšanje usluge“ podrazumijeva svaki proizvod ili uslugu, izuzimajući mogućnosti distribucije, koje prodavač sistema zajedno s kompjuterskim sistema rezervacija u svoje ime nudi naručiocima ili korisnicima;

(l) „redovni vazdušni prevoz“ podrazumijeva niz letova od kojih svaki posjeduje sve sljedeće karakteristike:

- obavlja se vazduhoplovima za prevoz putnika ili putnika i tereta i/ili pošte za naknadu i to na način da na svakom letu pojedinci mogu zakupiti pojedinačna sjedišta (bilo neposredno od vazdušnog prevoznika bilo od njegovih ovlašćenih zastupnika)

- organizovan je na način da se prevoz obavlja između dvije tačke ili više njih:

1. u skladu s objavljenim redom letenja; ili

2. letovima koji su toliko redovni i učestali da čine prepoznatljiv sistemski niz.

Član 3

1. Prodavac sistema koji nudi mogućnosti distribucije za usluge redovnog vazdušnog prevoza putnika mora, u okviru raspoloživog kapaciteta dotičnog sistema i poštujući sva tehnička ograničenja koja su izvan njegove kontrole, svakom vazdušnom prevozniku na ravnopravnoj i nediskriminirajućoj osnovi omogućiti pristup ovim mogućnostima.

2. (a) Prodavac sistema ne smije:

- dodati ugovoru sklopljenom sa prevoznikom koji učestvuje neprimjerene uslove,

- zahtijevati prihvatanje dodatnih uslova koji po svojoj prirodi ili u skladu sa trgovačkim običajima nisu povezani sa učestvovanjem u njegovom kompjuterskom sistemu rezervacija

te za isti nivo usluga treba primjenjivati jednake uslove.

(b) Prodavac sistema ne smije kao uslov za učestvovanje u svom kompjuterskom sistemu rezervacija od prevoznika koji učestvuje zahtijevati da istovremeno ne učestvuje u drugom sistemu.

(c) Prevoznik ima pravo s prodavcem sistema bez plaćanja ugovorne kazne raskinuti ugovor uz otkazni rok koji ne smije biti duži od šest mjeseci koji ističe najranije na kraju prve godine od sklapanja ugovora.

3. Mogućnosti za učitavanje i obradu podataka koje osigurava prodavac sistema moraju biti ponuđene bez diskriminacije svim prevoznicima koji učestvuju.

4. Ukoliko prodavac sistema mogućnostima distribucije koje osigurava ili opremi namijenjenoj osiguravanju tih mogućnosti doda bilo koje poboljšanje, ta poboljšanja

mora ponuditi svim prevoznicima koji učestvuju pod jednakim uslovima poštujući trenutna tehnička ograničenja.

Član 4

1. Prevoznici koji učestvuju i ostali koji kompjuterski sistem rezervacija snabdijevaju podacima vodiće računa o tome da su ti podaci potpuni, tačni, da ne dovode u zabludu i da su transparentni.

2. Prodavac sistema ne smije manipulirati podacima iz stava 1 na način koji bi prouzrokovao pružanje netačnih informacija, informacija koje dovode u zabludu ili diskriminaciju informacija.

3. Prodavac sistema će unijeti i obraditi sve podatke koje su mu dostavili prevoznici koji učestvuju s jednakom pažnjom i pravovremeno, u skladu s ograničenjima načina učitavanja koji su izabrali pojedinačni prevoznici koji učestvuju i sa standardnim formatima koje koristi navedeni prodavac.

Član 5

1. Prodavac sistema osiguraće glavni prikaz sa, u njemu prikazanim, podacima koje su dostavili i prevoznici koji učestvuju o redovima letenja, cijenama prevoza i mjestima raspoloživim za pojedinačnu kupovinu na jasan i iscrpan način te bez diskriminacije ili pristranosti, naročito što se tiče redosljeda prikazanih informacija.

2. Prodavac sistema ne smije namjerno ili iz nemarnosti prikazati netačne informacije ili informacije koje dovode u zabludu te naročito u skladu s članom 9 stav 5:

- kriterijumi koji će se koristiti za razvrstavanje informacija ne smiju se zasnivati ni na kojem faktoru koji je neposredno ili posredno povezan s identitetom vazdušnog prevoznika te se moraju primjenjivati na nediskriminatornoj osnovi na sve prevoznike koji učestvuju,

- prilikom sastavljanja i izbora parova gradova ne smije biti diskriminacije različitih aerodroma koje opslužuju isti grad.

3. Mogućnosti letova u glavnom prikazu za željeni dan ili dane moraju biti razvrstani u skladu sa redosljedom utvrđenim u Prilogu osim kada korisnik za pojedinačnu transakciju zatraži drugačije razvrstavanje.

Član 6.

Prodavac sistema obezbijeditće statističke ili druge informacije koje potiču iz njegovog računarskog sistema rezervacija, osim onih ponuđenih kao sastavni dio mogućnosti distribucije, jedino na sledeći način:

- (a) informacije o pojedinačnim rezervacijama na jednakoj su osnovi stavljene na raspolaganje vazdušnom prevozniku ili vazdušnim prevoznicima koji učestvuju u usluzi uključenoj u rezervacije;
- (b) informacije u zbirnom ili anonimnom obliku, kada se na zahtjev stavljaju na raspolaganje bilo kojem vazdušnom prevozniku, na nediskriminatornoj se osnovi stavljaju na raspolaganje svim vazdušnim prevoznicima koji učestvuju;
- (c) ostale informacije koje potiču iz računarskog sistema rezervacija stavljaju se na raspolaganje uz pristanak dotičnog vazdušnog prevoznika te poštujući sve sporazume zaključene između prodavca sistema i učestvujućeg prevoznika;
- (d) lične informacije koje se tiču korisnika i koje potiču od putničkog agenta stavljaju se na raspolaganje svima ostalima koji ne učestvuju u transakciji jedino uz pristanak korisnika.

Član 7

1. Obaveze prodavca sistema iz čl. 3 do 6 ne primjenjuju se na matičnog prevoznika iz treće zemlje ukoliko njegov računarski sistem rezervacija nije u skladu sa ovom Uredbom ili ukoliko vazdušnim prevoznicima u Zajednici ne osigurava tretman istovjetan onom utvrđenom u ovoj Uredbi.
2. Obaveze matičnih i prevoznika koji učestvuju iz člana 8 ne primjenjuju se na računarski sistem rezervacija koji nadziru vazdušni prevoznici iz treće zemlje ukoliko matičnom ili prevozniku koji učestvuje u toj zemlji nije osiguran tretman istovjetan onome utvrđenom u ovoj Uredbi ili Uredbi Komisije (EEZ-a) br. 2672/88.
3. Prodavac sistema ili vazdušni prevoznik koji namjerava iskoristiti odredbe stavova . ili 2 mora o svojim namjerama i razlozima za svoju odluku da obavjesti Komisiju najmanje 14 dana prije preduzimanje takve mjere. U vanrednim okolnostima Komisija može na zahtjev prodavca ili predmetnog vazdušnog prevoznika odobriti izuzeće od pravila o 14 dana.
4. Po prijemu obaveštenja Komisija će bez odlaganja utvrditi radi li se o diskriminaciji u smislu st. 1 i 2. Ako se utvrdi da se radi o diskriminaciji, Komisija će o tome obavijestiti sve prodavace sistema ili predmetne vazdušne prevoznike u Zajednici kao i države članice. Ako ne postoji diskriminacija u smislu st. 1 i 2, Komisija će o tome obavestiti prodavca sistema ili predmetne vazdušne prevoznike.

Član 8

1. Matični ili prevoznik koji učestvuje ne smije povezati naručiocevo korišćenje nekog određenog računarskog sistema rezervacija sa primanjem bilo koje provizije ili druge pomoći za prodaju ili izdavanje karata za bilo koje proizvode u svom vazdušnom prevozu.
2. Matični ili prevoznik koji učestvuje ne smije zahtijevati naručiteljevo korišćenje nekog određenog računarskog sistema rezervacija za prodaju ili izdavanje karata za bilo koje proizvode u vazdušnom prevozu koje sam neposredno ili posredno pruža.
3. St. 1 i 2 ne dovode u pitanje ispunjavanje bilo kog uslova koji vazdušni prevoznik postavi putničkom agentu kada ga ovlašćuje da prodaje i izdaje karte za proizvode u svom vazdušnom prevozu.

Član 9

1. Prodavac sistema mora svakom naručiocu na nediskriminirajućoj osnovi ponuditi mogućnosti distribucije računarskog sistema rezervacija.
2. Prodavac sistema od naručioca ne smije zahtijevati potpisivanje ekskluzivnog ugovora ili neposredno ili posredno spriječavati naručioca da se pretplati ili koristi bilo koji drugi sistem, to jest sisteme.
3. Prodavac sistema mora ponuditi svim naručiocima, bez ikakve diskriminacije, svako poboljšanje usluge koje ponudi jednom od njih.
4. Prodavac sistema ne smije dodati neprimjerene uslove bilo kojem ugovoru sa naručiocem; naročito, naručilac može bez plaćanja ugovorne kazne raskinuti ugovor sa prodavcem sistema uz otkazni rok koji ne treba biti duži od tri mjeseca koji ističe najranije na kraju prve godine od sklapanja ugovora.
5. Prodavac sistema mora tehničkim sredstvima ili na osnovu ugovora sklopljenog sa naručiocem osigurati da je glavni prikaz dostupan za svaku pojedinačnu transakciju te da naručilac ne manipulira elementima koji potiču iz računarskih sistema rezervacija na način koji bi prouzrokovao netačan prikaz, prikaz koji dovodi u zabludu ili diskriminatorni prikaz informacija korisnicima. Međutim, naručilac može za bilo koju transakciju promijeniti redosljed podataka ili koristiti drugačije prikaze kako bi udovoljio posebnim željama korisnika.
6. Prodavac sistema ne smije naručiocu nametnuti obavezu da prihvati ponudu tehničke opreme, ali može zahtijevati korišćenje opreme koja je kompatibilna sa njegovim sistemom.

Član 10

1. Sve su takse koje prodavac sistema zaračuna nediskriminatoran i u razumnoj mjeri odgovaraju troškovima pružene ili korišćene usluge; naročito, one su jednake za jednak nivo usluge.

2. Prodavac sistema zainteresovanim će stranama na zahtijev pružiti detaljne podatke o tekućim postupcima, taksama, mogućnostima koje nudi sistem te o kriterijumima koji se koriste za uređivanje i prikazivanje. Međutim, ova odredba ne obavezuje prodavca sistema da otkrije zaštićene informacije poput računarskih programa.

3. Svi učestvujući prevoznici i naručioci moraju biti na nediskriminacijskoj osnovi obaviješteni o svim promenama visina taksi, mogućnosti ili ponuđenih mogućnosti te o razlozima na kojima se zasnivaju.

Član 11

1. Komisija će po prijemu prigovora ili na sopstvenu inicijativu pokrenuti postupke za prestanak kršenja odredbi ove Uredbe.

2. Prigovori se mogu podnijeti:

(a) državama članicama;

(b) fizičkim ili pravnim licima koje se pozivaju na legitimni interes;

3. Komisija će bez odlaganja državama članicama proslijediti kopije prigovora i zahtjeva te svih relevantnih isprava koje je primila ili poslala tokom takvih postupaka.

Član 12

1. U izvršavanju dužnosti koje su joj ovom Uredbom dodeljene, Komisija može prikupiti sve potrebne informacije od država članica i od preduzeća i udruženja preduzeća.

2. Komisija može odrediti rok ne kraći od jednog mjeseca za pružanje zatraženih informacija.

3. Kada Komisija preduzeću ili udruženju preduzeća uputi zahtjev za podacima, istovremeno će kopiju zahtjeva proslijediti i državi članici na čijem se području nalazi sjedište preduzeća ili udruženja preduzeća.

4. U svom zahtjevu Komisija će navesti pravnu osnovu i svrhu zahtjeva kao i kazne predviđene u članu 16 stav 1 za dostavljanje netačnih podataka.

5. Vlasnici preduzeća ili njihovi predstavnici te, u slučaju pravnih lica ili trgovačkih društava ili udruženja koja nemaju pravnu ličnost, ona osoba koja je prema zakonu ili statutu njihov ovlašćeni predstavnik, obavezuju se dostaviti zatražene informacije.

Član 13

1. U izvršavanju dužnosti koje su joj ovom Uredbom dodjeljene, Komisija može preduzeti sve potrebne istrage u preduzećima i udruženjima preduzeća. U tu svrhu službenici koje je Komisija ovlastila imaju pravo:

- (a) pregledati knjige i ostalu poslovnu evidenciju;
- (b) napraviti kopije ili uzeti izvode iz knjiga i poslovne evidencije;
- (c) zatražiti usmena objašnjenja na licu mesta;
- (d) ući u sve prostorije, zemljišta i vozila koja koristi preduzeće ili udruženja preduzeća.

2. Ovlašćeni službenici Komisije izvršavaju svoje nadležnosti uz pokazivanje pismenog ovlašćenja u kojem je izričito naveden predmet i svrha istrage te kazne koje su predviđene članom 16 stav 1 u slučajevima kada su zatražne knjige ili ostala poslovna evidencija nepotpuni. Komisija će državu članicu na čijem se području sprovodi istraga blagovremeno obavijestiti o istrazi i identitetu ovlašćenog službenika.

3. Preduzeća i udruženja preduzeća moraju se podvrgnuti istragama koje je Komisija na osnovu odluke naredila. U odluci su izričito navedeni predmet i svrha istrage, datum njenog početka te kazne predviđene u članu 16 stavu 1 kao i pravo da se odluka pošalje na preispitivanje Sudu Evropskih zajednica.

4. Komisija će se prije donošenja odluka pomenutih u stavu 3 savjetovati sa državom članicom na čijem će se području istraga sprovoditi.

5. Službenici države članice na čijem će se području sprovodi istraga mogu službenicima Komisije pomagati prilikom izvršavanja njihovih dužnosti na zahtjev države članice ili Komisije.

6. Ako se preduzeće protivi istrazi naloženoj u skladu sa ovim članom, dotična država članica mora ovlašćenim službenicima Komisije ponuditi pomoć kako bi im omogućila sprovođenje istrage.

Član 14

1. Informacije prikupljene kao rezultat primjene čl. 12 i 13 koriste se samo u svrhe dotičnog zahtjeva ili istrage.
2. Ne dovodeći u pitanje čl. 11 i 20, Komisija i nadležni organi država članica, njihovi službenici i ostali državni zaposleni ne smiju otkriti informacije na koje se odnosi obaveza čuvanja poslovne tajne a koje su stekli primjenom ove Uredbe.
3. St. 1 i 2 ne spriječavaju objavljivanje opštih podataka ili izveštaja koji ne sadrže podatke u vezi sa određenim preduzećima ili udruženjima preduzeća.

Član 15

1. Kada preduzeće ili udruženje preduzeća ne dostavlja zatražene informacije u roku koji je odredila Komisija ili dostavlja nepotpune informacije, Komisija će na osnovu odluke zatražiti dostavljanje informacija. U odluci će se izričito navesti koje se informacije traže, odgovarajući rok za njihovu dostavu, kazne predviđene članom 16. stav 1. te pravo da se odluka pošalje na preispitivanje Sudu Evropskih zajednica.
2. Komisija će istovremeno poslati kopiju svoje odluke nadležnom organu države članice na području na kojem se nalazi sjedište preduzeća ili udruženja preduzeća.

Član 16

1. Komisija može na osnovu odluke utvrditi novčane kazne 1.000-50.000 ECU-a preduzećima ili udruženjima preduzeća koja namerno ili iz nepažnje:
  - (a) u odgovoru na zahtev podnet u skladu sa članom 12 pruže netačne informacije ili ne pruže informacije u utvrđenom roku;
  - (b) tokom istraga stave na uvid zatražene knjige i drugu poslovnu evidenciju u nepotpunom obliku ili ne dozvole istragu u skladu sa članom 13 stav 1.
2. Komisija može prodavcima sistema, matičnim prevoznicima, prevoznicima koji učestvuju i / ili naručiocima na osnovu odluke odrediti novčane kazne za kršenje ove Uredbe od najviše 10% godišnjeg prometa za odgovarajuću delatnost dotičnog preduzeća.

Prilikom utvrđivanja visine novčane kazne treba uzeti u obzir ozbiljnost i trajanje prekršaja.
3. Odluke donesene u skladu sa st. 1 i 2 nisu krivičnopravne prirode.

Član 17

Sud Evropskih zajednica ima neograničenu nadležnost u smislu člana 172 Ugovora u pogledu preispitivanja odluka na osnovu kojih je Komisija odredila novčanu kaznu; on može poništiti, smanjiti ili povećati novčanu kaznu.

Član 18

U smislu primjene člana 16 ECU je obračunska jedinica usvojena za sastavljanje opšteg proračuna Evropskih zajednica u skladu sa čl. 207 i 209 Ugovora.

Član 19

1. Prije donošenja odluka, kako je predviđeno u članu 16, Komisija će dotičnim preduzećima ili udruženjima preduzeća omogućiti da se izjasne o stvarima protiv kojih Komisija podnosi ili je podnijela prigovor.

2. Ako Komisija ili nadležna tijela države članice to smatraju potrebnim, oni mogu takođe saslušati druge fizičke i pravne osobe. Zahtjevu tih osoba za saslušanjem udovoljiće se ukoliko iskažu dovoljan interes.

Član 20

1. Komisija objavljuje odluke koje usvoji na osnovu člana 16.

2. U takvoj objavi moraju se navesti imena stranaka i glavni sadržaj odluke; pritom je potrebno voditi računa o legitimnom interesu preduzeća u pogledu zaštite njihovih poslovnih tajni.

Član 21

1. Ova se Uredba primenjuje od 1. avgusta 1989. godine na sve računarske sisteme rezervacija za redovni vazdušni prevoz putnika.

2. Bez obzira na stav 1, član 5 stav 3 i član 9 stav 5 ne primjenjuju se prije 1. januara 1990. godine na računarske sisteme rezervacija koji su svoje centralno mesto upravljanja i svoje glavno mjesto obavljanja poslovne djelatnosti u Zajednici ustanovili prije 1. avgusta 1989. godine. Komisija može odobriti dalje izuzeće u trajanju od 12 meseci računarskim sistemima rezervacija koji iz tehničkih razloga nisu u mogućnosti da postupe prema odredbama do 1. januar 1990. godine.

Član 22

Ova Uredba ne dovodi u pitanje nacionalne pravne propise o sigurnosti, javnom redu i zaštiti podataka.

Član 23

Savjet odlučuje o preispitivanju ove Uredbe do 31. decembra 1992. godine na osnovu predloga Komisije koji se podnosi do 31. marta 1992. godine zajedno sa izvještajem o primjeni ove Uredbe.

Ova Uredba u potpunosti obavezuje i neposredno se primenjuje u svim državama članicama.

Sastavljeno u Briselu 24. jula 1989.

Za Vijeće

Predsjednik

H. NALLET

PRILOG

KRITERIJUMI ZA RAZVRSTAVANJE

Opšti kriterijumi

1. Kadgod je to izvodljivo, u glavni prikaz takođe moraju biti uključeni povezni letovi učestvuju prevoznika koji su sastavljeni od najmanje devet poveznih tačaka. Učestvujući prevoznik može zatražiti uključenje indirektnih letova čiji smjer letenja nije veći od 130% ortodromske udaljenosti između dvije vazdušne luke. Uputstva letenja koji su sastavljeni od ovih poveznih tačaka i koji su veći od 130% ne trebaju se koristiti.
2. Prodavac sistema ne smije koristiti prostor na ekranu svojih glavnih prikaza na način da ustupi previše mjesta jednoj određenoj mogućnosti putovanja ili da prikaže nerealne mogućnosti putovanja.
3. Kada prodavac sistema odluči, za bilo koji par gradova, prikazuju informacije vezane za redove letenja i cijene prevoza prevoznika koji ne učestvuju, takve informacije trebaju se prikazati na tačan i nediskriminirajući način koji ne dovodi u zabludu kao između prikazanih prevoznika.
4. Ukoliko informacija o broju direktnih letova i identitetu dotičnih vazdušnih prevoznika nije potpuna, to mora biti jasno naznačeno na odgovarajućem prikazu.

Kriterijumi za redovni vazdušni prevoz

1. Mogućnosti letenja u redovnom vazdušnom prevozu za željeni dan ili željene dane su u glavnom prikazu razvrstani prema sljedećem redoslijedu, osim kada korisnik zatraži drugačiji redoslijed za pojedinačnu transakciju:

- (i) direktni letovi bez presjedanja između dotičnih parova gradova;
- (ii) ostali direktni letovi između parova gradova koji ne uključuju promenu aviona;
- (iii) povezni letovi.

Korisniku treba barem biti ponuđena mogućnost da na glavnom prikazu zatraži razvrstavanje prema vremenu polaska ili dolaska i / ili ukupnom trajanju putovanja. Osim ako korisnik ne izrazi drugačiju želju, glavni se prikaz treba razvrstati prema vremenu polaska za grupu (i) i prema ukupnom trajanju putovanja za grupe (ii) i (iii).

2. Redovni letovi koji uključuju usputno stajanje, promjenu aviona, promjenu vazdušne luke i / ili grupne letove sa izabranim partnerom moraju biti jasno označeni. Prema grupnim letovima sa izabranim partnerom postupa se kao prema povezanim letovima.

31993R3089

UREDBA SAVJETA (EEZ-a) br. 3089/93

od 29. oktobra 1993.

o izmjenama i dopunama Uredbe (EEZ-a) br. 2299/89 o kodeksu ponašanja za računarske sisteme rezervacija

SAVJET EVROPSKE ZAJEDNICE,

uzimajući u obzir Ugovor o osnivanju Evropske ekonomske zajednice, a posebno njegov član 84 stav 2,

uzimajući u obzir predlog Komisije¹,

uzimajući u obzir mišljenje Evropskog parlamenta²,

uzimajući u obzir mišljenje Ekonomskog i socijalnog odbora³,

budući da Uredba (EEZ-a) br. 2299/89⁴ predstavlja značajan korak prema postizanju neiskrivljene konkurencije među vazдушnim prevoznicima i među računarskim sistemima rezervacija štiteći na taj način interese korisnika;

budući da je potrebno proširiti područje primjene Uredbe (EEZ-a) br. 2299/89 i razjasniti njene odredbe i budući da je primjereno te mjere preduzeti na nivou Zajednice kako bi se osiguralo ostvarenje ciljeva navedene Uredbe u svim državama članicama;

budući da ova Uredba ne dovodi u pitanje primjenu čl. 85 i 86 Ugovora;

budući da Uredba Komisije (EEZ-a) br. 83/91⁵ iz odredbi člana 85 stav 1 Ugovora izuzima sporazume o zajedničkoj kupovini, razvoju i korišćenju računarskih sistema rezervacija;

budući da je neredovni vazdušni prevoz na području Zajednice vrlo važan;

---

¹ SL br. C 56, 26.2.1993., str. 28.

² SL br. C 176, 28.6.1993., str. 65.

³ SL br. C 108, 19.4.1993., str. 16.

⁴ SL br. L 220, 29.7.1989., str. 1.

⁵ SL br. L 10, 15.1.1991, str. 9. Uredba kako je posljednji put izmijenjena i dopunjena Uredbom (EEZ-a) br. 1618/93 (SL br. L 155, 26.6.1993., str. 23.).

budući da su većina tih putovanja paket aranžmani ili kompleti proizvoda u kojima je vazdušni prevoz samo jedan od elemenata cjelovitog proizvoda;

budući da, u načelu, "zakup sjedišta" ili pojedinačni proizvodi u neredovnom vazdušnom prevozu direktno konkurišu proizvodima u vazdušnom prevozu koji su ponuđeni u redovnom prevozu;

budući da je poželjno da se slični proizvodi tretiraju jednako i da se osigura pošteno tržišno takmičenje između obiju vrsta proizvoda u vazdušnom prevozu i neutralno slanje informacija korisniku;

budući da je primjereno da se sva pitanja o upotrebi računarskih sistema rezervacija za sve vrste proizvoda u vazdušnom prevozu razmotre u istoj Uredbi Savjeta;

budući da je potrebno potrošačima koji traže različite proizvode pružiti mogućnost da zahtijevaju prikaze samo redovnih i neredovnih letova;

budući da je poželjno pojasniti da bi se Uredba (EEZ-a) br. 2299/89 trebalo primjenjivati na računarske sisteme rezervacija koji su ponuđeni ili ih koriste svi krajnji korisnici, bili oni pojedinci ili društva;

budući da za vazdušne prevoznike koji koriste računarski sistem rezervacija u svojim sopstvenim, jasno označenim, kancelarijama ili pultovima ne važe odredbe koje uređuju glavni prikaz;

budući da je primjereno jasno razlikovati ugovor o učešću u sistemu ili ugovor sklopljen s naručiocem sistema ili ugovor o dozvoljenoj upotrebi sistema od ugovora o nabavci tehničke opreme, budući da za posljednji važe uobičajene odredbe ugovornog prava, što prodavcu sistema omogućava da u slučaju raskida ugovora o učešću ili ugovora sklopljenog sa naručiocem sistema zatraži povrat svojih neposrednih troškova u skladu sa odredbama ove Uredbe;

budući da odbijanje matičnih prevoznika da pruže iste informacije o redu letenja, cijenama prevoza i raspoloživosti sedišta sistemima koji nisu njihovi i da potvrde rezervacije prihvaćene na tim sistemima može ozbiljno narušiti konkurenciju između računarskih sistema rezervacija;

budući da računarski sistemi rezervacija trebaju osigurati neutralno tržišno takmičenje između vazdušnih prevoznika u pogledu jednake funkcionalnosti i sigurnosti podataka, naročito jednakim pristupom funkcijama, informacijama / podacima i sajtovima te jasnom razlikom između privatnih funkcija vazdušnih prevoznika i mogućnosti distribucije;

budući da će se osiguravanjem zasebnih pravnih identiteta računarskih sistema rezervacija povećati jednakost tržišnog takmičenja;

budući da u tržišnom takmičenju između vazdušnih prevoznika matični prevoznik može uživati u nepoštenim prednostima koje proizilaze iz njegovog nadzora nad sopstvenim računarskim sistemom rezervacija; budući da je, stoga, potreban potpuno jednak tretman matičnih i prevoznika koji učestvuju kada matični prevoznik koristi mogućnosti svog sopstvenog sistema obuhvaćene ovom Uredbom;

budući da je poželjno da se u korist korisnika za svaku transakciju koju korisnik zatraži osigura glavni prikaz;

budući da je poželjno da su detaljni podaci o marketingu, rezervacijama i prodaji dostupni prevoznicima učesnicima na nediskriminirajućoj osnovi i podjednako pravovremeno; budući da podaci o identifikaciji ili lični podaci o putniku ili društvu moraju ostati tajni; budući da, stoga, prodavac sistema mora tehničkim sredstvima i primjerenim zaštitnim merama, barem u pogledu računarskih programa, spriječiti svaki neovlašćen pristup informacijama;

budući da informacije o izdatim računima moraju biti dovoljno detaljne da prevoznicima učesnicima i naručiocima omoguće kontrolu sopstvenih troškova; budući da takve informacije treba da budu dostupne na magnetnim medijima, što omogućava lakši nadzor;

budući da je u interesu korisnika poželjno pojasniti da se na glavnom prikazu svaki let ili kombinacija letova prikazuje samo jedanput, osim kada prilikom zajedničkih poduhvata ili drugih dogovora svaki operativni prevoznik preuzme zasebnu odgovornost za ponudu i prodaju proizvoda u vazdušnom prevozu na dotičnim letovima;

budući da prodavac sistema treba osigurati da načela tehničke usaglašenosti sa odredbama koje se odnose na jednaku funkcionalnost i sigurnost podataka nadzire samostalni revizor,

DONIO JE OVU UREDBU:

Član 1

Ovim se Uredba (EEZ-a) br. 2299/89 izmjenjuje i dopunjuje kako slijedi:

1. Čl. 1, 2 i 3 mijenjaju se i glase:

"Član 1

Ova se Uredba primjenjuje na računarske sisteme rezervacija koji sadrže proizvode u vazdušnom prevozu kada su ponuđeni na korišćenje i / ili se koriste na području Zajednice, nezavisno od:

- statusu ili državljanstvu prodavca sistema

- izvoru korišćenih informacija ili lokaciji odgovarajuće centralne jedinice za obradu podataka
- geografskoj lokaciji aerodroma između kojih se odvija vazdušni prevoz.

Član 2

U smislu ove Uredbe:

(a) "pojedinačni proizvod u vazdušnom prevozu" podrazumijeva vazdušni prevoz putnika između dva aerodroma, uključujući bilo koje srodne pomoćne usluge i dodatne koristi koje su ponuđene na prodaju i / ili se prodaju kao sastavni dio tog proizvoda;

(b) "komplet proizvoda u vazdušnom prevozu" podrazumijeva unaprijed dogovorenu kombinaciju pojedinačnih proizvoda u vazdušnom prevozu i ostalih usluga koje nisu podređene željezničkom prevozu te su ponuđene na prodaju i / ili se prodaju za grupnu cijenu;

(c) "proizvod u vazdušnom prevozu" podrazumijeva pojedinačni proizvod te takođe komplet proizvoda u vazdušnom prevozu;

(d) "redovni vazdušni prevoz" podrazumijeva niz letova od kojih svi posjeduju sljedeće funkcije:

- Obavlja se vazduhoplovima za prevoz putnika ili putnika i tereta i / ili pošte za naknadu i to na način da na svakom letu pojedinci mogu zakupiti pojedinačna sedišta (bilo neposredno od vazdušnog prevoznika bilo od njegovih ovlašćenih zastupnika),

- Organizovan je na način da se prevoz obavlja između istih dviju tačaka ili više njih:

1. u skladu sa objavljenim redom letenja; ili

2. letovima koji su toliko redovni i učestali da čine prepoznatljiv sistematski niz;

(e) "cijena prevoza" podrazumijeva cijenu koja se plaća za pojedinačne proizvode u vazdušnom prevozu i uslove pod kojima se ova cijena primjenjuje;

(f) "računarski sistem rezervacija (CRS)" podrazumijeva računarski sistem koji sadrži, inter alia, podatke o:

- Redovima letenja

- Raspoloživosti mjesta

- Cijenama prevoza i

- Srodnim uslugama vazdušnih prevoznika

sa ili bez mogućnosti:

- Izvršavanja rezervacija ili
- Izdavanja vazduhoplovnih karata

kada su naručiocima na raspolaganju neke ili sve navedene usluge;

(c) "mogućnosti distribucije" podrazumijeva mogućnosti koje prodavac sistema nudi za pružanje informacija o redovima letenja, raspoloživosti mjesta, cijenama prevoza i srodnim uslugama vazdušnih prevoznika kao i za rezervacije i / ili izdavanje avionskih karata te za bilo koje druge srodne usluge;

(d) "prodavac sistema" podrazumijeva svaki subjekt i njegova povezana društva koji (koja) je (su) odgovoran (odgovorna) za funkcionisanje i marketing računarskog sistema rezervacija;

(e) "matični prevoznik" podrazumijeva svakog vazdušnog prevoznika koji je direktno ili indirektno, samostalno ili zajedno sa ostalima, vlasnik prodavca sistema ili ga stvarno nadzire kao i svakoga vazdušnog prevoznika čiji je on vlasnik ili koga stvarno nadzire;

(j) "stvarni nadzor" podrazumijeva odnos koji sačinjavaju prava, ugovori ili bilo koja druga sredstva koja, bilo pojedinačno bilo zajedno te poštujući postojeće činjenice ili pravne propise, omogućavaju da se posredno ili neposredno na odlučujući način utiče na trgovačko društvo, naročito:

- pravom na korišćenje cjelokupne ili dijela imovine privrednog društva

- pravima ili ugovorima koji uspostavljaju odlučujući uticaj na sastav, glasanje ili odluke organa privrednog društva ili na neki drugi način odlučujuće utiču na poslovanje privrednog društva;

(k) "prevoznik učesnik" podrazumijeva vazdušnog prevoznika koji je sa prodavcem sistema sklopio sporazum o distribuciji proizvoda u vazdušnom prevozu putem računarskog sistema rezervacija. Kada matični prevoznik koristi mogućnosti sopstvenog računarskog sistema rezervacija, koje su obuhvaćene ovom Uredbom, smatra se prevoziocem učesnikom;

(g) "naručilac" podrazumijeva osobu ili privredno društvo, osim sudjelujućeg prevoznika, koji na osnovu ugovora ili nekog drugog dogovora s prodavcem sistema koristi mogućnosti distribucije u računskom sistemu rezervacija za prodaju proizvoda u vazdušnom prevozu;

(h) "korisnik" podrazumijeva svaku osobu koja traži informacije o proizvodima u vazdušnom prevozu i/ili ih namjerava kupiti;

- (i) "glavni prikaz" podrazumijeva podroban neutralan prikaz podataka o vazdušnom prevozu između parova gradova u određenom vremenskom periodu;
- (j) "ukupno trajanje putovanja" podrazumijeva vremensku razliku između vremena polaska i vremena dolaska prema redu letenja;
- (k) "poboljšanje usluge" podrazumijeva svaki proizvod ili uslugu, osim mogućnosti distribucije, koje prodavac sistema zajedno sa računskim sistemom rezervacija u svoje ime nudi naručiocima.

Član 3

1. Prodavac sistema mora biti sposoban u svoje ime, kao pravno ili fizičko lice odvojeno od matičnog prevoznika, biti nosiocem svih vrsta prava i obaveza, sklapati ugovore, inter alia sa matičnim prevoznicima, prevoznicima učesnicima i naručiocima ili izvršavati druge pravne radnje te tužiti i biti tužen.

2. Prodavac sistema svakom će vazdušnom prevozniku omogućiti da na jednakoj i nediskriminatornoj osnovi, u okviru raspoloživih kapaciteta dotičnog sistema te poštujući sva tehnička ograničenja koja su izvan kontrole prodavca sistema, učestvuje u mogućnostima distribucije sistema.

3. (a) Prodavac sistema ne smije:

- Dodati ugovoru sklopljenom sa učestvujući prevoziocem neprimjerene uslove

- Zahtijevati prihvatanje dodatnih uslova koji po svojoj prirodi ili u skladu sa trgovinskim običajima nijesu povezani sa učešćem u njegovom računarskom sistemu rezervacija

te za isti nivo usluga treba primjenjivati jednake uslove.

(b) Prodavac sistema ne smije kao uslov za učešće u svom računarskom sistemu rezervacija od prevoznika učesnika zahtijevati da istovremeno ne učestvuje u drugom sistemu.

(c) Prevoznik učesnik smije raskinuti ugovor sklopljen sa prodavcem sistema uz otkazni rok koji ne treba biti duži od šest meseci koji ističe najranije na kraju prve godine od sklapanja ugovora.

U takvom slučaju prodavac sistema nema pravo na povrćaj iznosa koji je veći od troškova koji su direktno povezani s raskidom ugovora.

4. Ukoliko prodavac sistema odluči da će mogućnostima distribucije koje obezbjeđuje ili opremi, koju prilikom osiguravanja tih mogućnosti koristi dodati bilo koje poboljšanje, on mora istovremeno i pod jednakim uslovima o tome pružiti informacije i ta poboljšanja ponuditi svim prevoznicima učesnicima, uključujući matične prevoznike, i pritom

poštovati sva tehnička ograničenja koja su izvan kontrole prodavca sistema tako da u izvršnom roku za uvođenje novih poboljšanja nema razlike između matičnih i prevoznika učesnika. "

2. Dodaje se sljedeći član:

„Član 3 a

1. (a) Matični prevoznik ne smije diskriminirati konkurentne računarske sisteme rezervacija odbijanjem da im obezbijedi, na zahtjev i pravovremeno, jednake informacije o redovima letenja, cijenama prevoza i raspoloživosti sjedišta u svom vazdušnom prevozu kao što ih obezbeđuje sopstvenom računarskom sistemu rezervacija ili da distribuira svoje proizvode u vazdušnom prevozu putem drugog računarskog sistema rezervacija ili odbijanjem da prihvati ili blagovremeno potvrdi rezervaciju učinjenu putem konkurentnog računarskog sistema rezervacija za bilo koji od svojih proizvoda u vazdušnom prevozu koje distribuira putem sopstvenog računarskog sistema rezervacija. Matični je prevoznik obavezan da prihvati i potvrdi samo one rezervacije koje su u skladu sa njegovim cijenama prevoza i uslovima.

(b) Matični prevoznik u vezi sa tim nije dužan prihvatiti nikakav trošak, osim za kopiranje informacija koje će objaviti i za prihvaćene rezervacije.

(c) Matični prevoznik ima pravo da vrši nadzor kako bi se uvjerio da konkurentni računarski sistem rezervacija poštuje odredbe člana 5 stav 1.

2. Obaveze nametnute ovim članom ne smiju se primjenjivati u korist konkurentnog računarskog sistema rezervacija kada se, u skladu sa postupcima predviđenim u članu 6 stav 5 ili članu 7 st. 3 ili 4, odlučilo da računarski sistem rezervacija ne poštuje odredbe člana 4 a ili da prodavac sistema ne može dati dovoljna jamstva da su ispunjene obaveze iz člana 6 u pogledu neovlašćenog pristupa matičnih prevoznika informacijama. "

3. Član 4 mijenja se i glasi:

"Član 4

1. Prevoznici učesnici i ostali pružaoci proizvoda u vazdušnom prevozu moraju osigurati da su podaci koje namjeravaju unijeti u računarski sistem rezervacija tačni, transparentni, da ne dovode u zabludu i da nisu ništa manje opsežni od onih koji su namijenjeni bilo kojem drugom računarskom sistemu rezervacija. Podaci će, inter alia, omogućiti prodavcu sistema da ispuni zahtjeve u pogledu mjerila za razvrstavanje iz Priloga.

Kada posrednici dostavljaju podatke, oni njima ne smiju manipulirati na način da informacije postanu netačne ili pristrasne ili da dovode u zabludu.

2. Prodavac sistema ne smije manipulirati materijalom iz stava 1 na način koji bi prouzročivao pružanje netačnih ili pristrasnih informacija ili informacija koje dovode u zabludu.

3. Prodavac sistema sa jednakom pažnjom će i pravovremeno otpremiti i obraditi sve podatke koje su mu dostavili prevoznici učesnici, u skladu samo sa ograničenjima u pogledu načina učitavanja koji su izabrali pojedinačni prevoznici učesnici i sa standardnim formatima koje koristi navedeni prodavac. "

4. Dodaje se sljedeći član:

"Član 4 a

1. Mogućnosti za učitavanje i / ili obradu podataka koje obezbjeđuje prodavac sistema moraju biti bez diskriminacije ponuđene svim matičnim i prevoznicima učesnicima. Kada postoje odgovarajući uopšteno prihvaćeni standardi u sektoru vazdušnog prevoza, prodavci sistema moraju pružiti mogućnosti koje su u skladu sa standardima.

2. Prodavac sistema ne smije namijeniti bilo koji postupak utovara i / ili obrade ili bilo koje druge mogućnosti distribucije jednom od ili više svojih matičnih prevoznika.

3. Prodavac sistema mora obezbijediti da su njegove mogućnosti distribucije na jasan i provjerljiv način odvojene od sopstvenog inventara bilo kog vazdušnog prevoznika i od njegovih mogućnosti za upravljanje i marketing. Odvojenost je moguće obezbijediti logički, pomoću kompjuterskih programa, ili fizički, tako da su sve veze između mogućnosti distribucije i zasebnih mogućnosti moguće jedino pomoću interfejsa između pojedinačnih aplikacija. Nezavisno od izabranog načina odvajanja, svaki takav interfejs mora biti na raspolaganju svim matičnim i prevoznicima učesnicima na nediskriminirajućoj osnovi te mora obezbijediti jednako postupanje u pogledu postupaka, protokola, ulaza i izlaza. Interfejsa, koja prodavci sistema nude, moraju biti saglasna odgovarajućim i uopšteno prihvaćenim normama u sektoru vazdušnog prevoza, ako one postoje.

5. Čl. 5 i 6 mijenjaju se i glase:

"Član 5

1. (a) Prikazi koji potiču iz računarskih sistema rezervacija moraju biti jasni i nediskriminirajući.

(b) Prodavac sistema ne smije namjerno ili iz nepažnje u svom računarskom sistemu rezervacija prikazati netačne informacije ili informacije koje dovode u zabludu.

2. (a) Prodavac sistema mora putem svog računarskog sistema rezervacija za svaku pojedinačnu transakciju na jasan i sveobuhvatan način, bez diskriminacije ili pristrasnosti, naročito u pogledu redosleda prikazanih informacija, obezbijediti jedan ili

više glavnih prikaza i u njih (njega) uključiti podatke koje su dostavili prevoznici učesnici u vezi sa redovima letenja, vrstama cijena prevoza i raspoloživosti mesta.

(b) Korisnik mora imati pravo na zahtjev za ograničenje glavnog prikaza samo na redovni ili neredovni prevoz.

(c) Prilikom sastavljanja i izbora letova za određeni par gradova, koji će biti uključeni u glavni prikaz, ne smije se sprovoditi diskriminacija između različitih aerodroma koje opslužuju isti grad.

(d) Razvrstavanje mogućih letova u glavnom prikazu mora biti jednako razvrstavanju kako je utvrđeno u Prilogu.

(e) Mjerila za razvrstavanje ne smiju se zasnivati ni na kojem faktoru koji je posredno ili neposredno povezan sa identitetom prevoznika te se na sve prevoznike učesnike moraju primjenjivati na nediskriminirajućoj osnovi.

3. Kada prodavac sistema objavljuje informacije o cijenama prevoza, prikaz mora biti neutralan i nediskriminirajući te mora barem obuhvatati cijene prevoza za sve letove prevoznika učesnika koje su uključene u glavni prikaz. Izvori takvih informacija moraju biti prihvatljivi dotičnom prevozniku učesniku (dotičnim prevoznicima učesnicima) i dotičnom prodavcu sistema.

4. Informacije o kompletu proizvoda koje, inter alia, obuhvataju ime organizatora putovanja, raspoloživost sjedišta i cijene prevoza ne objavljuju se na glavnom prikazu.

5. Ako na posebnu želju korisnika računarski sistem rezervacija promijeni prikaz, ne smatra se da je prekršio odredbe ove Uredbe.

Član 6

1. Sljedeće odredbe uređuju dostupnost statističkih ili drugih informacija koje prodavac sistema osigurava svojim računarskim sistemom rezervacija:

(a) informacije o pojedinačnim rezervacijama pružaju se na jednakoj osnovi isključivo vazdušnom prevozniku ili prevoznicima koji učestvuju u prevozu na koji se odnosi dotična rezervacija i naručiocu ili naručiocima koji učestvuju u navedenoj rezervaciji;

(b) svi podaci o marketingu, rezervacijama i prodaji dostupni su pod uslovom da se:

(i) takvi podaci pravovremeno i nediskriminirajuće nude svakom prevozniku učesniku, uključujući matičnog prevoznika;

(ii) takvi podaci mogu odnositi, te da se na zahtjev odnose, na sve prevoznike učesnike i / ili naručioce, no da ne uključuju nikakav element koji omogućava identifikaciju putnika

ili trgovačkih društava kao korisnika niti ikakve lične informacije o putnicima ili trgovačkim društvima kao korisnicima;

(Iii) sa svim zahtjevima za takvim informacijama postupa s jednakom pažnjom i pravovremeno poštujući način prenosa koji izabere pojedinačni prevoznik.

2. Prodavac sistema ne smije lične informacije o putniku bez njegovog pristanka staviti na raspolaganje ostalima koji ne učestvuju u transakciji.

3. Prodavac sistema mora tehničkim putem i / ili primjerenim zaštitnim mjerama, barem u pogledu računarskih programa, obezbijediti poštovanje prethodno navedenih odredbi st. 1 i 2 i to na način da se jednom ili više matičnih prevoznika onemogući pristup informacijama koje dostavljaju vazdušni prevoznici ili koje su njima namijenjene, osim ako to dopuštaju odredbe ovog člana.

4. Prodavac sistema mora u roku od tri mjeseca od stupanja na snagu ove Uredbe svim prevoznicima učesnicima na zahtjev dostaviti detaljan opis tehničkih i upravnih mera koje je usvojio kako bi mogao postupati u skladu s odredbama ovog člana.

5. Po prijemu detaljnog opisa tehničkih i upravnih mjera koje je prodavac sistema prihvatio ili izmijenio, Komisija će u roku od tri meseca odlučiti da li mjere dovoljne za pružanje zaštite koju zahtijeva ovaj član. U suprotnom slučaju odluka Komisije može zahtijevati primjenu člana 3 a stav 2 Komisija će o takvoj odluci smjesta obavijestiti države članice. Osim ako Savet na zahtjev države članice u roku od dva mjeseca od dana odluke Komisije ne donese drugačiju odluku, na snagu stupa odluka Komisije. "

6. St. 1 i 2. člana 7 mijenjaju se i glase:

"1. Obaveze prodavca sistema iz čl. 3, 4, 5 i 6 ne primjenjuju se u vezi sa matičnim prevoziocem iz treće zemlje ukoliko njegov računarski sistem rezervacija izvan područja Zajednice ne osigurava vazdušnim prevoznicima iz Zajednice uslove koji su jednaki onima koji su im osigurani u okviru ove Uredbe i Uredbe Komisije (EEZ-a) br. 83/91.

2. Obaveze matičnih i učestvuju prevoznika iz čl. 3 a, 4 i 8 ne primjenjuju se na računarski sistem rezervacija koji nadzire vazdušni prevoznik iz jedne ili više trećih zemalja ukoliko izvan područja Zajednice matičnom ili prevozniku učesniku nisu osigurani uslovi jednaki onima koji su im osigurani u okviru ove Uredbe ili Uredbe Komisije (EEZ-a) br. 83/91.

7. Članu 7 dodaje se sljedeći stav:

"5. (a) Ukoliko se utvrdi gruba diskriminacija u smislu st. 1 i 2, Komisija može dotičnim računarskim sistemima rezervacija u odluci naložiti da izmijene svoje operacije na odgovarajući način kako bi okončali ovakvu diskriminaciju. Komisija je o takvoj odluci dužna smjesta obavijestiti države članice.

(b) Osim ako Savet na zahtjev države članice u roku od dva mjeseca od dana odluke Komisije ne donese suprotnu odluku, na snagu stupa odluka Komisije. "

8. Član 8 mijenja se i glasi:

"Član 8

1. Matični prevoznik ne smije, niti posredno niti neposredno, povezati naručiočevo korišćenje jednog određenog računarskog sistema rezervacija sa isplatom provizije ili sa bilo kojom drugom podsticajnom ili pak destimulativnom mjerom u pogledu prodaje proizvoda u vazdušnom prevozu koji su dostupni na njegovim letovima.

2. Matični prevoznik ne smije, niti posredno niti neposredno, zahtijevati da naručilac koristi jedan određeni računarski sistem rezervacija za prodaju ili izdavanje karata za bilo koje proizvode u vazdušnom prevozu koje sam neposredno ili posredno pruža.

3. St. 1 i 2 ne dovode u pitanje ispunjavanje bilo kog uslova čije ispunjenje vazdušni prevoznik može zahtijevati od putničkog agenta kada ga ovlašćuje za prodaju i izdavanje karata za proizvode u svom vazdušnom prevozu.

9. St. 4, 5 i 6 u članu 9 mijenjaju se i glase:

"4. (a) Prodavac sistema ne smije u ugovoru sa naručiocem o dozvoljenom korišćenju svog računarskog sistema rezervacija dodati neprimjerene uslove; naročito, naručilac može raskinuti svoj ugovor s prodavcem sistema uz otkazni rok koji ne treba biti duži od tri mjeseca koji ističe najranije na kraju prve godine od sklapanja ugovora.

U takvom slučaju prodavac sistema nema pravo na povrat iznosa koji je veći od troškova koji su direktno povezani s raskidom ugovora.

(b) U skladu sa stavom 2 uslovi iz tačke (a) ne važe za nabavku tehničke opreme.

5. Prodavac sistema mora u svakom ugovoru sa naručiocem obezbijediti:

(a) glavni prikaz u skladu sa članom 5 kome se može pristupiti za svaku pojedinačnu transakciju, osim kada korisnik traži informacije o samo jednom vazdušnom prevozniku ili kada traži informacije samo u vezi sa kompletom proizvoda u vazdušnom prevozu;

(b) da naručilac ne manipuliše podacima koji potiču iz računarskih sistema rezervacija na način koji bi prouzrokovao predstavljanje informacija korisnicima na netačan, diskriminatorski način ili na način koji dovodi u zabludu.

6. Prodavac sistema ne smije naručiocu postaviti nikakav zahtjev u vezi s prihvatanjem ponude tehničke opreme ili kompjuterskih programa, ali smije zahtijevati korišćenje opreme ili programa koji su u skladu sa njegovim sistemom.

10. St. 1 i 2 člana 10 mijenjaju se i glase:

"1. Sve su takse koje prodavac sistema zaračuna nediskriminatorne, razumno strukturirane i razumno povezane sa troškom pružene i korišćene usluge te su prije svega jednake za jednaki nivo usluge.

Izdani računi za usluge računarskog sistema rezervacija dovoljno su detaljni da prevoznici učesnici i naručioc i mogu tačno vidjeti koje su usluge bile korišćene i koje su se takse za njih platile; računi rezervacijskih dažbina sadrže barem sljedeće informacije za svaki dio puta:

- vrstu rezervacije putem računarskog sistema rezervacija
- ime putnika
- državu
- identifikacijski kod agencije IATA/ARC
- kod grada
- par gradova na dionici puta
- datum rezervacije (datum transakcije)
- datum leta
- broj leta
- kod statusa (status rezervacije)
- vrstu usluge (razred usluge)
- mjesto ispisa imena putnika (PNR)
- oznaku rezervacije/poništenja.

Informacije o izdatim računima moraju biti dostupne na magnetnim medijima.

Vazdušnom prevozniku učesniku treba ponuditi mogućnost da bude obaviješten o svakoj rezervaciji / transakciji za koju se izračunava rezervacijska taksa. Ako prevoznik želi o tome biti obaviješten, mora imati mogućnost da takvu rezervaciju / transakciju ne odobri, osim ako je ista već bila prihvaćena.

2. Prodavac sistema mora na zahtjev zainteresovanih stranaka ponuditi detaljne podatke o trenutnim postupcima, taksama i mogućnostima sistema, uključujući interfejs i korišćena mjerila za uređivanje i prikazivanje. Međutim, ova odredba ne obavezuje

prodavca sistema na otkrivanje zaštićenih informacija kao što su, na primjer, računarski programi."

11. Član 21 mijenja se i glasi:

"Član 21

Odredbe člana 5, člana 9 stav 5 i Priloga ove Uredbe ne primjenjuju se na računarski sistem rezervacija koji koristi vazdušni prevoznik ili grupa vazdušnih prevoznika u svom (svojim) sopstvenom (sopstvenim) kancelariji (kancelarijama) i prodajnim pultovima koji su kao takvi jasno označeni."

12. Dodaje se sljedeći član:

"Član 2 .a

1. Prodavac sistema dužan je osigurati provjeru od strane nezavisnog revizora tehničke usaglašenosti njegovog računarskog sistema rezervacija sa članovima 4 a i 6. U tu svrhu mora revizoru u svakom trenutku odobriti pristup svakom programu, postupku, operaciji i zaštitnoj meri koje se koriste u računarima ili računarskim sistemima putem kojih prodavac sistema pruža svoje mogućnosti distribucije. Svaki prodavac sistema mora barem jedanput godišnje Komisiji podneti izveštaj revizora o svojoj istrazi i nalazima. Komisija će navedeni izvještaj proučiti kako bi mogla, u skladu sa članom 11 stav 1, preduzeti bilo koju potrebnu mjeru.

2. Prodavac sistema mora prevoznike učesnike i Komisiju obavijestiti o identitetu revizora barem tri meseca prije potvrde imenovanja i barem tri meseca prije ponovnog imenovanja svake godine. Ako u roku od jednog mjeseca od prijema službene obavijesti bilo koji od prevoznika učesnika ospori sposobnost revizora da izvrši zadatke propisane ovim članom, Komisija će u naredna dva meseca i nakon savjetovanja sa revizorom, prodavcem sistema i bilo kojom drugom strankom koja polaže pravo na legitimni interes odlučiti treba li ili ne promijeniti revizora.

13. Član 22 mijenja se i glasi:

Član 22

1. Ova Uredba ne dovodi u pitanje nacionalno zakonodavstvo koje se odnosi na mjere vezane za sigurnost, javni red i zaštitu podataka.

2. Osobe koje uživaju prava iz člana 3 stava 4, članova 4 a, 6 i 21 a ne mogu se tih prava odreći niti ugovorom niti na bilo koji drugi način.

14. Član 23 mijenja se i glasi:

Član 23

1. Savjet odlučuje o izmjeni ove Uredbe do 31. decembra 1992. godine na osnovu predloga Komisije koji se podnosi do 31. marta 1992. godine zajedno sa izvještajem o primjeni ove Uredbe.

2. Savjet će preispitati primjenu člana 4 a i člana 6 stav 3 na osnovu izvještaja koje podnosi Komisija najkasnije do kraja 1994. godine.

15. Prilog se zamjenjuje Prilogom ove Uredbe.

Član 2

1. Ova Uredba stupa na snagu tridesetog dana od dana objavljivanja u Službenom listu Evropskih zajednica.

2. Novi član 3 stav 1 i novi član 5 stav 2 tačka (b) Uredbe (EEZ-a) br. 2299/89 počinju se primjenjivati šest mjeseci nakon dana iz stava 1. Komisija može odobriti dodatno dvanaestomjesečni izuzeće računarskim sistemima rezervacija koji iz objektivnih razloga ne mogu ispuniti odredbe člana 3 stav 1 i član 5 stav 2 tačke (b).

3. Obaveza u tački 9 (c) Priloga, u pogledu prikazivanja povezanih letova u jednom redu za svaku pojedinačnu dionicu puta za koju se koristi drugi avion, primjenjuje se od 1. januara 1995.

Ova Uredba u potpunosti obavezuje i neposredno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sastavljeno u Briselu 29. oktobra 1993.

Za Savjet

Predsjednik

R. Urbain

PRILOG

Mjerila za razvrstavanje letova na glavnom prikazu za koje se pružaju pojedinačni proizvodi u vazdušnom prevozu

1. Mogući letovi za željeni dan ili dane moraju na glavnom prikazu biti razvrstani na sledeći način, osim kada korisnik za pojedinačnu transakciju zatraži drugačiji redosljed:

(i) direktni letovi bez presjedanja između dotičnih parova gradova;

(ii) ostali direktni letovi između dotičnih parova gradova koji ne uključuju promjenu aviona ili voza;

(iii) povezani letovi.

2. Korisniku mora biti barem ponuđena mogućnost da na glavnom prikazu zahtjeva razvrstavanje prema vremenu polaska ili dolaska i / ili ukupnom trajanju putovanja. Osim ako korisnik ne izrazi drugačiju želju, u glavnom se prikazu mora koristiti redosljed prema vremenu polaska za letove iz tačke (i) i prema ukupnom trajanju putovanja za letove iz tačaka (ii) i (iii).

3. Kada prodavac sistema odluči, za bilo koji par gradova, prikazati informacije u vezi sa redom letenja ili cijenama prevoza prevoznika učesnika, ali ne nužno svih takvih prevoznika, on mora takve informacije među prikazanim prevoznicima prikazati na tačan i nediskriminirajući način koji ne dovodi u zabludu.

4. Ako su, koliko je to prodavcu sistema poznato, informacije o broju direktnih redovnih vazdušnih usluga i o identitetu dotičnih vazdušnih prevoznika nepotpune, to se mora jasno označiti na odgovarajućem prikazu.

5. Svi letovi, osim redovnog vazdušnog prevoza, moraju biti jasno označeni.

6. Letovi koji uključuju usputno stajanje moraju biti jasno označeni.

7. Kada letove izvodi vazdušni prevoznik koji nije onaj vazdušni prevoznik koji je označen identifikacionim kodom prevoznika, potrebno je jasno navesti stvarnog izvođača leta. Taj zahtjev važi za sve slučajeve, osim za kratkoročne ad hoc dogovore.

8. Prodavac sistema ne smije koristiti prostor na ekranu u glavnom prikazu na način da pretjerano istakne jednu određenu mogućnost putovanja ili da prikaže nerealne mogućnosti putovanja.

9. Osim u slučajevima iz tačke 10., primjenjuju se sljedeće odredbe:

(a) kod direktnih letova svaki se let na glavnom prikazu smije ispisati samo jedanput;

(b) kod sastavljenih letova preko više sektora koji uključuju promjenu aviona svaka se kombinacija letova na glavnom prikazu smije ispisati samo jedanput;

(c) letovi koji uključuju promjenu aviona smatraju se i prikazuju kao povezani letovi sa jednim redom za pojedinačnu dionicu koja se izvodi drugim avionom.

Uprkos tome potrebna je samo jedna rezervacija ukoliko letove izvodi isti vazdušni prevoznik, sa istim brojem leta, i kada vazdušni prevoznik zahtijeva samo jedan kupon za let.

10. 1. Kada se u zajedničkim poduhvatima ili drugim ugovornim dogovorima između prevoznika učesnika predvidi da dva ili više prevoznika moraju preuzeti zasebnu odgovornost za ponudu i prodaju proizvoda u vazdušnom prevozu na letu ili kombinaciji letova, izraz. Let. (Za direktan let) i izraz. Kombinacija letova. (Za let preko više sektora) u tački 9. tumače se tako da svakom dotičnom prevozniku - najviše dvojici - omogućavaju odvojeni prikaz koristeći svoj sopstveni identifikacioni kod prevoznika.

2. Kada se radi o više od dva prevoznika, o oznaci dvaju prevoznika koji imaju pravo iskoristiti izuzeće iz podstava 1, odlučuje prevoznik koji stvarno izvodi let.

11. Glavni prikaz mora, kada je to izvodljivo, da sadrži povezane letove u redovnom prevozu koje izvode prevoznici učesnici i koji su sastavljeni od najmanje devet povezanih tačaka. Prodavac sistema mora prihvatiti zahtjev prevoznika učesnika za uključenje indirektnog leta, osim kada je put letjenja između dva aerodroma veći od 130% ortodromske udaljenosti ili kada bi radi toga trebalo izuzeti prevoz sa kraćim ukupnim trajanjem putovanja. Povezane tačke između kojih je put letjenja veći od 130% ne treba koristiti.

31999R0323

UREDBA SAVJETA (EZ-a) br. 323/1999

od 8. februara 1999.

o izmjenama i dopunama Uredbe (EEZ-a) br. 2299/89 o kodeksu ponašanja za računarske sisteme rezervacija (CRS)

SAVJET EVROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o osnivanju Evropske zajednice, a posebno njegove članove 75 i 84 stav 2,

uzimajući u obzir predlog Komisije,

uzimajući u obzir mišljenje Ekonomskog i socijalnog odbora¹,

djelujući u skladu s postupkom predviđenim u članu 189 c Ugovora²,

(1) budući da je Uredba (EEZ-a) br. 2299/89³ znatno doprinjela obezbeđenju poštenih i nepristrasnih uslova za vazdušne prevoznike u računarskim sistemima rezervacija te na taj način zaštitila interese korisnika;

(2) budući da je potrebno proširiti oblast primjene Uredbe (EEZ-a) br. 2299/89 i razjasniti njene odredbe i budući da je primjereno te mere preduzeti na nivou Zajednice kako bi se osiguralo ostvarenje ciljeva navedene Uredbe u svim državama članicama;

(3) budući da ova Uredba ne dovodi u pitanje primjenu čl. 85 i 86 Ugovora;

(4) budući da ova Uredba ne dovodi u pitanje primjenu Direktive 95/46/EZ Evropskog parlamenta i Savjeta od 24. oktobra 1995. godine o zaštiti fizičkih lica u pogledu obrade ličnih podataka i o slobodnom protoku tih podataka;

(5) budući da Uredba Komisije (EEZ-a) br. 3652/93 iz odredbi člana 85 stav 1 Ugovora izuzima sporazume o zajedničkoj kupovini, razvoju i korišćenju računarskih sistema rezervacija;

---

¹ SL C 95, 30.3.1998., str. 27.

² Mišljenje Evropskog parlamenta od 15. maja 1998. (SL C 167, 1998/01/06., Str. 293.), Zajednički stav Savjeta od 24. septembar 1998. (SL C 360, 1998/11/23., Str. 69.) i Odluka Evropskog parlamenta od 3. decembra 1998. (SL C 398, 1998/12/21.).

³ SL L 220, 29.7.1989., str. 1. Uredba kako se izmjenjuje i dopunjuje Uredbom (EEZ-a) br. 3089/93 (SL L 278, 11.11.1993., str. 1.).

(6) budući da je poželjno razjasniti na kojoj se osnovi matičnim prevoznicima izračunavaju rezervacije koje su dužni da prime od konkurentnih računarskih sistema rezervacija;

(7) budući da je potrebno razjasniti osnovu za obračun usluga koje računarski sistemi rezervacija pružaju učestvujući prevoznicima i naručiocima, naročito u pogledu podsticaja te kako bi se povećala transparentnost;

(8) budući da je potrebno osigurati da za treće stranke koje pružaju usluge u ime računarskog sistema rezervacija važe iste obaveze kao one koje kodeks nameće tom računarskom sistemu rezervacija;

(9) budući da se odredbe kodeksa o reviziji računarskog sistema rezervacija takođe trebaju koristiti u svrhu proveravanja jesu li zahtjevi za zaštitu podataka koji proizilaze iz Uputstva 95/46/EZ ispunjeni;

(10) budući da je potrebno bliže naznačiti obaveze naručioca na osnovu kodeksa kako rezervacijske usluge koje pružaju svojim korisnicima ne bi bile netačne, obmanjujuće ili diskriminatorne;

(11) budući da je potrebno izričito predvidjeti pravo tužene stranke da se izjasni o stvarima na koje Komisija upućuje prigovor;

(12) budući da uključenje željezničkog prevoza u glavni prikaz računarskog sistema rezervacija može poboljšati kvalitet informacija koje su dostupne korisnicima te im ponuditi najbolje mogućnosti izbora za njihova putovanja;

(13) budući da za prevoznike u željezničkom saobraćaju koji prodaju određene jasno utvrđene kategorije svojih usluga putem glavnih prikaza računarskih sistema rezervacija trebaju vrijediti uslovi slični onima kojima su podvrgnuti vazdušni prevoznici;

(14) budući da se na određene odredbe kodeksa ne primenjuju informacije ili mogućnosti distribucije koje nudi prevoznik ili grupa vazdušnih prevoznika ako su takve mjere jasno i trajno navedene;

DONIJELO JE OVU UREDBU:

Član 1

Ovim je Uredba (EEZ-a) br. 2299/89 izmijenjena i dopunjena kako slijedi:

1. Član 1 mijenja se i glasi:

„Član 1

Ova se Uredba primenjuje na sve računarske sisteme rezervacija ukoliko uključuju proizvode u vazdušnom prevozu i ukoliko su proizvodi u željezničkom prevozu uključeni u njihov glavni prikaz kada su ponuđeni na korišćenje i / ili se koriste na području Zajednice nezavisno o:

- Statusu ili državljanstvu prodavca sistema
- Izvoru korišćenih informacija ili mestu smeštaja odgovarajuće centralne jedinice za obradu podataka
- Geografskom položaju aerodroma između kojih se odvija vazdušni prevoz. ";

2. Član 2. mijenjuje se i dopunjuje kako slijedi:

a) tačka (1) mijenja se i glasi:

(1)"naručilac" podrazumijeva osobu, osim korisnika, ili trgovačko društvo, osim sudjelujućeg prevoznika, koja na osnovu ugovora ili bilo kog drugog finansijskog sporazuma sklopljenog sa prodavcem sistema koristi računarski sistem rezervacija. Smatra se da finansijski sporazum postoji kada se za usluge prodavca sistema plata određena naknada ili u slučaju kupovine proizvoda u vazdušnom prevozu"

b) tačka (m) mijenja se i glasi:

"(m)" korisnik" podrazumeva bilo koju osobu koja traži informacije o nekom proizvodu u vazdušnom prevozu i / ili ga namjerava kupiti za sopstvenu upotrebu"

c) dodaju se sljedeće tačke:

"(q)" pojedinačni proizvod u željezničkom prevozu "podrazumijeva željeznički prevoz putnika između dvije stanice, uključujući sve srodne pomoćne usluge i dodatne pogodnosti koje su ponuđene na prodaju i / ili se prodaju kao sastavni dio navedenog proizvoda;

(r) "komplet proizvoda u željezničkom prevozu "podrazumijeva unaprijed određenu kombinaciju pojedinačnih proizvoda u željezničkom prevozu i ostalih usluga koje nisu podređene željezničkom prevozu te su ponuđene na prodaju i / ili se prodaju za grupnu cijenu;

(s) "proizvod u željezničkom saobraćaju" podrazumijeva pojedinačni proizvod i komplet proizvoda u željezničkom prevozu;

(t) "karta" podrazumijeva valjani dokument koji daje pravo na prevoz ili drugi istovjetan dokument koji nije na papiru, uključujući dokument u elektronskom obliku koji je izdao ili potvrdio prevoznik ili njegov ovlašćeni zastupnik;

(u) "duplikat rezervacije" podrazumijeva situaciju do koje dolazi kada su za jednoga putnika napravljene dvije rezervacije, a očito je da putnik neće moći koristiti više od jedne."

3. Član 3 a mijenja se i dopunjuje kako slijedi:

a) stav 1 tačka (b) mijenja se i glasi:

"(b) Matični prevoznik nije dužan prihvatiti nikakve sa tim povezane troškove osim troškova reprodukcija informacija koje će objaviti i troškova prihvaćenih rezervacija. Rezervacijska taksa koja je plaćena računarskim sistemom rezervacija za prihvaćenu rezervaciju, napravljenu u skladu sa odredbama ovog člana, ne smije biti veća od takse koju isti računarski sistem rezervacija izračunava učestvujući prevozniku za istovjetnu transakciju."

b) stav 2 mijenja se i glasi:

"2. Obaveza nametnuta ovim članom ne primenjuje se u korist konkurentnog računarskog sistema rezervacija kada se, u skladu sa postupcima predviđenim u članu 11, odlučilo da taj računarski sistem rezervacija ne poštuje odredbe člana 4 a ili člana 6 u pogledu neovlašćenog pristupa matičnih prevoznika informacijama."

4. U članu 4 stav 1 dodaje se sljedeći podstav:

" Načela navedena u prvom i drugom podstavu primenjuju se na železnički transport u vezi sa podacima predloženim za uključenje u glavni prikaz."

5. U član 4 a dodaje se sljedeći stav:

"4. Prodavac sistema vodi računa da svaka treća stranka koja u njegovo ime u potpunosti ili delimično obezbeđuje usluge računarskog sistema rezervacija poštuje odgovarajuće odredbe ove Reegulative."

6. Član 6 stav 1 tačka (a) mijenja se i glasi:

"(a) informacije o pojedinačnim rezervacijama koje se mogu identifikovati pružaju se na jednakoj osnovi isključivo prevozniku ili prevoznicima koji učestvuju u prevozu na koji se odnosi dotična rezervacija i naručiocima koji učestvuju u navedenoj rezervaciji."

Informacije pod nadzorom prodavca sistema o pojedinačnim rezervacijama koje se mogu identifikovati pohranjuju se van mreže (off-line) u roku od sedamdesetdva sata od trenutka ispunjenja poslednjeg elementa u pojedinačnoj rezervaciji te se uništavaju u roku od tri godine. Pristup takvim podacima dozvoljava se jedino u slučaju spora u vezi sa izdatim računom."

7. Član 6 stav 1 tačka (b) mijenja se i dopunjuje kako slijedi:

a) tačka (ii) mijenja se i glasi:

"(ii) Takvi podaci mogu se odnositi, na zahtjev, na sve učestvujuće prevoznike i / ili naručioce, no ne uključuju nikakav element koji omogućava identifikaciju, posrednu ili neposrednu, putnika ili trgovačkih društava kao korisnika niti ikakve lične informacije o putnicima ili trgovačkim društvima kao korisnicima.

b) dodaju se sljedeće tačke:

„(iv) informacije se na zahtjev šalju učestvujući prevoznicima i / ili naručiocima u cjelosti ili selektivno s obzirom na tržište na kojem posluju;

(v) grupa vazdušnih prevoznika i / ili naručioca ovlašćeno je kupiti podatke u svrhu zajedničke obrade."

8. St. 4 i 5 člana 6 brišu se.

9. Dodaje se sljedeći član:

"Član 9 a

1. (a) Za informacije koje potiču iz računarskog sistema rezervacija naručilac koristi neutralni prikaz u skladu sa članom 5 stav 2 tačkama (a) i (b), osim kada se zahtjeva neki drugi format kako bi se udovoljilo posebnim zahtjevima korisnika.

(b) Naručilac ne manipuliše informacijama koje potiču iz računarskog sistema rezervacija na način koji uzrokuje predstavljanje informacija korisnicima na netačan, diskriminatoran način ili na način koji dovodi u zabludu.

(c) Naručilac izrađuje rezervacije i izdaje karte u skladu sa podacima u računarskom sistemu rezervacija koji koristi ili u skladu sa ovlašćenjem dotičnog prevoznika.

(d) Naručilac obavještava svakog korisnika o bilo kojoj promjeni opreme tokom puta, o broju redovnih usputnih stanica tokom puta, identitetu vazduhoplovnog prevoznika koji stvarno obavlja let i o svakoj potrebnoj promjeni vazdušne luke u izdatom planu putovanja, ukoliko je takva informacija prikazana u računarskom sistemu rezervacija.

(e) U bilo kojem trenutku korisnik ima pravo na štampanje prikaza računarskog sistema rezervacija ili na mogućnost pristupa prikazu uporednog računarskog sistema rezervacija koji istovremeno prikazuje sliku i naručiocu.

(f) Svaka osoba ima pravo na besplatni stvarni pristup svojim podacima, nezavisno o tome jesu li podaci pohranjeni u računarskom sistemu rezervacija ili kod naručioca.

2. Naručilac koristi mogućnosti distribucije računarskog sistema rezervacija u skladu sa Prilogom II."

10. U članu 10 st. 1 i 2 mijenjaju se i glase:

„1. (a) Sve su takse koje prodavac sistema zaračuna matičnom prevozniku nediskriminatorne, razumno strukturirane i razumno povezane sa troškom pružene i korišćene usluge te su prije svega jednake za jednaki nivo usluge.

Izdati računi za usluge računarskog sistema rezervacija dovoljno su detaljni da učestvujući prevoznici mogu tačno videti koje su usluge bile korišćene i koje su takse za njih plaćene; računi rezervacijskih dažbina sadrže barem sledeće informacije za svaki dionicu puta:

- vrstu rezervacije putem računalnog sistema rezervacija
- ime putnika
- državu
- identifikacijski kod agencije IATA/ARC
- kod grada
- par gradova na dionici puta
- datum rezervacije (datum transakcije)
- datum leta
- broj leta
- kod statusa (status rezervacije)
- vrstu usluge (razred usluge)
- mesto ispisa imena putnika (PNR) i
- oznaku rezervacije/poništenja.

Informacije o izdatim računima moraju biti dostupne na magnetnim medijima. Taksa koja će se izračunati za pružanje informacija o izdatom nalogu u obliku kojeg izabere prevoznik ne premašuje trošak samoga medija uvećanog za troškove njegovog transporta.

Vazдушnom prevozniku učesniku treba ponuditi mogućnost da bude obaviješten o svakoj rezervaciji ili transakciji za koju se izračunava rezervacijska taksa. Ako prevoznik želi o tome biti obaviješten, mora imati mogućnost da takvu rezervaciju ili transakciju ne odobri, osim ako je ista već bila prihvaćena. U slučaju takvog neodobravanja, vazдушnom prevozniku neće se izračunati ta rezervacija ili transakcija.

(b) Sve su takse za najam opreme ili druge usluge koje prodavac sistema izračuna naručiocu nediskriminatorne, razumno strukturirane i razumno povezane sa troškom pružene i korišćene usluge te su prije svega jednake za jednaki nivo usluge. Bonusi za produktivnost u obliku popusta na najamnine ili provizija, kojima prodavci sistema nagrađuju naručioce, smatraju se troškovima distribucije prodavca sistema i temelje se na dionicama puta za koje su bile prodane karte. Kada u skladu sa stavom 5. Priloga II. prodavac sistema ne zna je li karta bila izdata ili nije, ima pravo pouzdati se u obavještenje naručioca o broju karte.

Izdati računi za usluge računarskog sistema rezervacija dovoljno su detaljni da naručilac može tačno vidjeti koje usluge su bile korišćene i koje su takse za njih bile izračunate.

2. Prodavac sistema mora zainteresovanim strankama, uključujući korisnike, na zahtjev ponuditi detaljne podatke o tekućim postupcima, taksama i mogućnostima sistema, uključujući interfejs i korišćena mjerila za uređivanje i prikazivanje. Ta je informacija za korisnike besplatna i uključuje obradu pojedinačnih podataka. Međutim, ova odredba ne obavezuje prodavca sistema da otkrije zaštićene informacije poput računarskih programa.

11. Član 19 stav 1 mijenja se i glasi:

"1. Prije donošenja odluka predviđenih članom 11 ili 16, Komisija će dotičnim preduzećima ili udruženjima preduzeća pružiti mogućnost da se izjasne o stvarima protiv kojih Komisija ulaže ili je uložila prigovor."

12. Član 21 mijenja se i glasi:

"Član 21

1. Član 5, član 9 stav 5 i Prilozi ne primjenjuju se na računarski sistem rezervacija koji koristi vazdušni prevoznik ili grupa vazdušnih prevoznika:

(a) u svom (svojim) sopstvenom (sopstvenim) kancelariji (kancelarijama) i prodajnim pultovima koji su kao takvi jasno označeni;

ili

(b) za pružanje informacija i / ili mogućnosti distribucije dostupne putem javne telekomunikacione mreže koje jasno i kontinuirano navode ime (imena) pružaoca informacija kao takvoga (takve).

2. Kada vazdušni prevoznik sam neposredno izvršava rezervaciju, on podliježe članu 9 a tačkama (d) i (f)."

13. Član 21 a stav 1 mijenja se i glasi:

"1. Prodavac sistema dužan je jedanput u svakoj kalendarskoj godini obezbijediti provjeru od strane nezavisnog revizora tehničke usaglašenosti njegovog računarskog sistema rezervacija sa članovima 4 a i 6. U tu svrhu mora revizoru u svakom trenutku omogućiti pristup svakom programu, postupku, operaciji i zaštitnoj meri koje se koriste u računarima ili računarskim sistemima putem kojih prodavac sistema pruža svoje mogućnosti distribucije. Svaki prodavac sistema mora Komisiji da podnese izveštaj revizora o istrazi i nalazima istrage u roku od četiri meseca od isteka razmatrane kalendarske godine. Komisija će navedeni izveštaj proučiti kako bi mogla, u skladu sa članom 11 stav 1, preduzeti bilo koju potrebnu mjeru. "

14. Dodaje se sljedeći član:

"Član 21 b

1. U skladu sa odredbama ovog člana, ova se Uredba primjenjuje na uključivanje proizvoda u željezničkom prevozu.

2. Prodavac sistema može odlučiti da će u glavni prikaz svog računarskog sistema rezervacija uključiti željeznički prevoz.

3. Kada prodavac sistema odluči u glavni prikaz svog računarskog sistema rezervacija uključiti željeznički prevoz, on će uključiti određene jasno utvrđene kategorije željezničkog prevoza poštujući pritom principe navedene u članu 3 stav 2.

4. Prevoznik u željezničkom saobraćaju smatra se učesnikom ili matičnim prevoziocem, već prema svrsi tog kodeksa, ako je sa prodavcem sistema sklopio sporazum o distribuciji njegovih proizvoda putem glavnog prikaza računarskog sistema rezervacija ili ako je njegov sopstveni rezervacijski sistem računarski sistem rezervacija u smislu člana 2 tačke (f). U skladu sa odredbama stava 5, ti se proizvodi smatraju proizvodima vazdušnog prevoza i uključeni su u glavni prikaz u skladu sa mjerilima navedenim u Prilogu I.

5. (a) Prilikom primjene pravila utvrđenih u st. 1 i 2 Priloga I. na željeznički prevoz prodavac sistema prilagodiće načela za razvrstavanje na glavnom prikazu kako bi uzeo u obzir potrebe korisnika za odgovarajućim informacijama o željezničkom prevozu koji predstavlja konkurentnu alternativu vazdušnom prevozu. Prodavac sistema mogu naročito željezničke usluge sa ograničenim brojem kratkih stajanja razvrstati zajedno sa direktnim vazdušnim prevozom koji ne uključuje presjedanje.

(b) Prodavac sistema utvrdiće jasna mjerila za primjenu ovog člana na željeznički prevoz. Takva mjerila uključuju trajanje putovanja i odražavaju potrebu za izbjegavanjem prekomjernog broja nepotrebnih informacija na ekranu. Barem dva mjeseca prije njihove primjene navedena mjerila je potrebno dostaviti Komisiji na uvid.

6. U smislu ovog člana smatra se da svako upućivanje na izraz "letovi" u ovoj Uredbi uključuje upućivanje na izraz "željeznički saobraćaj" te da upućivanje na izraz "proizvodi u vazdušnom prevozu" uključuje upućivanje na izraz "proizvodi u željezničkom prevozu."

7. U izvještaju Komisije iz člana 23 stav 1 naročita pažnja se pridaje procjeni primjene ovog člana. "

15. Član 22 stav 1 mijenja se i glasi:

"1. Ova Uredba ne dovodi u pitanje nacionalno zakonodavstvo koje se odnosi na mjere vezane za sigurnost, javni red i zaštitu podataka preduzete prilikom primjene Direktive 95/46/EZ *.

16. Član 23 mijenja se i glasi:

"Član 23

Komisija će u roku od dvije godine od stupanja na snagu ove Uredbe sastaviti izvještaj o primjeni ove Uredbe koji će, inter alia, uzeti u obzir ekonomski razvoj odgovarajućeg tržišta. Tom se izvještaju mogu priložiti predlozi za ponovnu izmjenu ove Uredbe. "

17. Prilog se zamjenjuje Prilozima I i II. iz Priloga ove Uredbe

Član 2

Ova Uredba stupa na snagu tridesetog dana od dana objavljivanja u Službenom listu Evropskih zajednica osim novog člana 10 stava 1. tačke (b) Uredbe (EEZ-a) br. 2299/89 koji stupa na snagu šest mjeseci nakon objavljivanja ove Uredbe. Ova Uredba u potpunosti obavezuje i neposredno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sastavljeno u Briselu 8. februara 1999.

Za Savjet
Predsjednik
O. LAFONTAINE

PRILOG

"PRILOG I.

Mjerila za razvrstavanje letova na glavnom prikazu za koje se pružaju pojedinačni proizvodi u vazdušnom prevozu

1. Mogući letovi za željeni dan ili dane moraju na glavnom prikazu biti razvrstani na sljedeći način, osim kada korisnik za pojedinačnu transakciju zatraži drugačiji redoslijed:

(I) direktni letovi bez presjedanja između dotičnih parova gradova;

(Ii) svi ostali direktni letovi između dotičnih parova gradova koji ne uključuju promjenu aviona ili voza;

(Iii) povezani letovi.

2. Korisniku mora biti barem ponuđena mogućnost da na glavnom prikazu zahtijeva razvrstavanje prema vremenu polaska ili dolaska i / ili ukupnom trajanju putovanja. Osim ako korisnik ne izrazi drugačiju želju, u glavnom prikazu se mora koristiti redoslijed prema vremenu polaska za letove iz tačke (i) i prema ukupnom trajanju putovanja za letove iz tačaka (ii) i (iii).

3. Kada prodavac sistema odluči, za bilo koji par gradova, prikazati informacije u vezi sa redom letenja ili cijenama prevoza prevoznika koji nijesu učesnici, ali ne nužno svih takvih prevoznika, on mora takve informacije među prikazanim prevoznicima prikazati na tačan i nediskriminirajući način koji ne dovodi u zabludu.

4. Ako su, koliko je to prodavcu sistema poznato, informacije o broju direktnih redovnih vazdušnih usluga i o identitetu dotičnih vazdušnih prevoznika nepotpune, to se mora jasno označiti na odgovarajućem prikazu.

5. Svi letovi, osim redovnog vazdušnog prevoza, moraju biti jasno označeni.

6. Letovi koji uključuju usputno stajanje moraju biti jasno označeni.

7. Kada letove izvodi vazdušni prevoznik koji nije onaj vazdušni prevoznik koji je označen identifikacionim kodom prevoznika, potrebno je jasno navesti stvarnog izvođača leta. Taj zahtjev važi za sve slučajeve, osim za kratkoročne ad hoc dogovore.

8. Prodavac sistema ne smije koristiti prostor na ekranu u glavnom prikazu na način da pretjerano istakne jednu određenu mogućnost putovanja ili da prikaže nerealne mogućnosti putovanja.

9. Osim u slučajevima iz tačke 10, primjenjuju se sljedeće odredbe:

- (a) kod direktnih letova, svaki se let na glavnom prikazu smije ispisati samo jedanput;
- (b) kod sastavljenih letova preko više sektora koji uključuju promjenu aviona, svaka se kombinacija letova na glavnom prikazu smije ispisati samo jedanput;
- (c) letovi koji uključuju promjenu aviona smatraju se i prikazuju kao povezani letovi sa jednim redom za pojedinačnu dionicu koji se izvodi drugim avionom.

Uprkos tome računarski sistem rezervacija bi trebalo izdati samo jedan kupon i izračunati samo jednu rezervaciju za letove koje izvodi isti vazdušni prevoznik sa istim brojem leta i za koje prevoznik zahtijeva samo jedan kupon za let i jednu rezervaciju.

10. 1. Kada se zajedničkim poduhvatima ili drugim ugovornim dogovorima između prevoznika učesnika predviđa da dva ili više prevoznika moraju preuzeti zasebnu odgovornost za ponudu i prodaju proizvoda u vazdušnom prevozu na letu ili kombinaciji letova, izraz "let" (za direktni let) i izraz "kombinacija letova" (za let preko više sektora) u tački 9. tumače se tako da se svakom dotičnom prevozniku - najviše dvojici - omogućava odvojeni prikaz koristeći svoj sopstveni identifikacioni kod prevoznika.

2. Kada se radi o više od dva prevoznika, o oznaci dvoje prevoznika koji imaju pravo iskoristiti izuzeće iz podstava 1 odlučuje prevoznik koji stvarno izvodi let. Ako prevoznik koji izvodi let ne obezbijedi dovoljno podataka da bi se oba prevoznika koja treba označiti mogla identifikovati, prodavac sistema mora na nediskriminirajućoj osnovi odrediti prevoznike.

11. Glavni prikaz mora, kada je to izvodljivo, da sadrži povezane letove u redovnom prevozu koje izvode prevoznici učesnici i koji su sastavljeni od najmanje devet povezanih tačaka. Prodavac sistema mora prihvatiti zahtjev prevoznika učesnika za uključenje indirektnog leta, osim kada je put letjenja između dvaju vazdušnih luka veći od 130% ortodromske udaljenosti ili kada bi radi toga trebalo izuzeti prevoz sa kraćim ukupnim trajanjem putovanja. Povezane tačke između kojih je put letjenja veći od 130% ne treba koristiti.

PRILOG II.

Korišćenje mogućnosti distribucije od strane naručioca

1. Naručilac mora voditi detaljnu evidenciju svih rezervacijskih transakcija računarskog sistema rezervacija. Takva evidencija treba uključivati brojeve leta, oznake upisarezervacija, datum putovanja, vremena odlaska i dolaska, status dionica puta, imena i prezimena kao i inicijale putnika sa njihovim adresama za kontakt i / ili telefonskim brojevima i cjenovnim kategorijama njihovih karata. Prilikom rezervacije ili otkazivanja prostora naručilac mora osigurati da oznaka rezervacije koju koristi odgovara cijeni prevoza koju plaća putnik.

2. Naručilac ne smije namjerno napraviti dvostruke rezervacije za istog putnika. Kada na letu koji korisnik izabere nema prostora, putnik se može uvrstiti na listu čekanja za takav let (ako lista čekanja postoji) i potvrditi na drugom mogućem letu.
3. Kada putnik otkaže rezervaciju, naručilac mora njegov prostor odmah osloboditi.
4. Kada putnik promijeni svoj plan putovanja, naručilac mora osigurati da su prije uzimanja novih rezervacija otkazane sve direktne i dodatne usluge u vezi sa tim prostorom.
5. Naručilac mora, kada je to izvodljivo, zatražiti ili obraditi sve rezervacije za određeni plan putovanja kao i sve naknadne izmjene tog plana putovanja putem istog računarskog sistema rezervacija.
6. Nijedan naručilac ne smije zahtijevati ili prodavati mjesta vazdušnog prevoznika osim ako korisnik to ne zatraži.
7. Naručilac mora obezbijediti da je karta izdata u skladu sa statusom rezervacije za svaku dionicu puta te u skladu sa važećim rokom. Naručilac ne smije izdati kartu na kojoj je naznačena konačna rezervacija i određeni let ako za tu rezervaciju nije primljena potvrda.